

Nesamozřejmá střetnutí s významy

Ivan Palacký,
Markéta Lisá,
Bernardeta
Babáková,
Zuzana Fuksová,
S.d.Ch. a Vojtěch
Staněk během
performance
Sex FOTO ADAM
HOLUBOVSKÝ

a kýče. Zároveň se takto laděné myšlenky pravidelně překlápěly v černohumornou absurditu, která mohla leckdy i pobavit. Narazila jsem například na inzerát: *Hledám jakéhokoliv muže, kterému je všechno jedno. Život mě naučil přizpůsobit se i takto zlomenému muži. Zklamání může být náš společný cíl. Oběsit se můžeme kdekoliv. Je sex překážkou. Myslím to s otazníkem.* Jindy se myšlenky dlouho odvíjely v prostředí policejní stanice: *Čištění plyšových pout a stříkacích pistolí. Vynucení sexu na služebně. Robertek namísto pendreku a obráceně a zase zpátky jako, kurva, v Tolkienovi.* Tuto mohutnou linku nebylo těžké spontánně sledovat, a tak jsem se bezděčně dozvídala, co se postavám pohybujícím se v tomto prostředí honí v hlavě. Náhle se přede mnou třeba objevila věta: *POLICEJNÍ BRUTALITA JE MÝTUS.* Občas se dva autoři setkali a vytvořili hravý duet: rozvíjeli společnou myšlenku v sousedících buňkách (vymýšleli kupříkladu společnou řeč) nebo si vzájemně prepisovali text. V takových chvílích vynikal kontrast plynoucí z faktu, že se o něčem tak fyzickém, jako je sex, hraje v dvourozměrném prostoru textového editoru. Někdy to vedlo k důrazu na fyzickou i psychickou bariéru mezi lidmi, jindy dostávala prostor spíše komunikační lehkost.

Když jsem zpětně sledovala stream plný dlouhých záběrů na obrazovky monitorů a staticky působící dění v místnosti, připomnělo mi to, jak jsem si jednou v 3D kině sundala brýle a viděla pak všechno rozmazaně. V celé tíze na mě doléhaly významy zapisovaných slov, což se při živé účasti nedělo, jelikož prostředí nutilo tekat mezi podněty a dohánět, co jinde uniká. Je pravda, že účastníci streamu mohli také paralelně procházet excelovou tabulku, kde se právě rodil

text. A ačkoli jsem při jejím zpětném pročitání nutně přicházela o mnohé momenty překvapení, dokážu si představit, že i oni mohli zakoušet jistý druh imerzivního zážitku. Při klidnějším čtení ale každopádně mnohem více vynikaly pasáže plné nesrozumitelného interního humoru. Bohužel nevím, co má společného Světlá komora Rolanda Barthesa se sexem a s Radkem Pastrňákem z kapely Buty, ale v jednom situačním vláknu se na onu souvislost naráželo víc než bohatě.

Přítomnost na živém uvedení Sexu mě příznačně nejvíc obohatila na úrovni instinktivních prožitků, které stimulovaly hlavně mou zvědavost. Možnost sledovat, jak se do textů promítá osobní styl a zájmy autorů, přinášela také pocit intimity. Oceňovala jsem i příležitost prožít tu zvláštní situaci, kdy se člověk pokouší vcítit do fantazií druhého a pochopit, jak ovlivňují jeho přístup k sexu. V případě některých z nich jsem věřila, že dokážou duši naplnit, u jiných (a bylo jich více) mi připadalo, že ji spíše spolehlivě vyhledají. Důležitou roli v tom všem hrál dojem nesamozřejmých střetnutí s významy, které se vynořovaly doslova před očima.

Těší mě, že až se otevřou divadla, budou se s tímto nejen po formální stránce nekonvenčním dílem moci seznámit další čeští diváci. Získají příležitost lépe si uvědomit, že i taková na první pohled nevýrazná fyzická akce, již je psaní v divadelním rámci, dokáže rozpohybovat představivost a rozproudit tělesné napětí.

BARBORA ETLÍKOVÁ

Terén, Brno – Wojtek Ziemilski: Sex. Režie Wojtek Ziemilski, dramaturgická spolupráce Magdalena Jiříčka Stojowska, režie streamu Anna Babjárová, kamera Sára Sliwková. Premiéra 19. dubna 2021 v brněnském Domě umění.

Poslední větší inscenační projekt brněnské platformy Terén nabídl k prozkoumání značné množství různorodých dojmů, asociací a průniků uměleckých druhů. Není snadné si vybrat, z kterého konce začít. Sex polského režiséra Wojtka Ziemilského by se snad dal charakterizovat jako velmi netradiční inscenace a performativní instalace v prostorách brněnského Domu umění. Událost měla také verzi interaktivního streamu, nicméně já jsem patřila mezi zhruba desítku vyvolených, kteří se směli účastnit přímo na místě. Pro srovnání jsem si však nechala poslat i videozáznam.

V Terénu tvůrci obecně přistupují k divadlu z široké perspektivy performativity jako takové a k jeho hranicím se často přibližují zvnějšku. Tentokrát byla ve hře spousta elementárně divadelních dramatických situací, které

se netradičně odehrávaly výlučně na nekonečné ploše sdílené excelové tabulky. Šestice autorů do ní paralelně vpisovala myšlenky či pocity fiktivních postav. Tito „herci“ seděli uprostřed rozlehlé galerijní místnosti, každý před svým monitorem okolo stolu z praktikáblů. Diváci kroužili za jejich zády, nahlíželi jim přes rameno do monitorů a všímali si výrazů jejich tváří, jež si navíc mohli bez ostychu detailně prohlédnout rovněž na velkých obrazovkách opodál. Obsah excelové tabulky se dal pročitat také na samostatném rozlehlém plátně, ovšem v tomto případě už šlo o výběr z textů, který sestavoval tým Terénu v zákulisí. Kdo chtěl, mohl akt psaní sledovat i z perspektivy zvětšené osobní obrazovky konkrétního autora anebo na vlastní pěst brouzdat celým dokumentem na jednom ze čtyř tabletů.

Účinkující vystupují v Sexu dílem sami za sebe, dílem v roli improvizujících spisovatelů a v neposlední řadě jako činoherci přehrávající své předem domluvené role. Jejich životopisy vždy zahrnují zkušenost s literární tvorbou, byť ta nebývá pokaždé na prvním místě a mísí se s praxí v jiných kulturních oblastech, jako je mimo jiné experimentální hudba (Vojtěch Staněk, Ivan Palacký), výtvarná pedagogika (Markéta Lisá), překladatelství (Zuzana Fuksová) nebo divadlo (S.d.Ch., Bernardeta Babáková). Mám za to, že v celkovém kontextu díla měla literární kvalita vpisků zaujímat druhořadou roli a podstatný byl spíše jejich performativní rozměr, tedy přímý účinek na vnímání a prožívání diváků v dané chvíli.

Téma sexu se do psaní promítalo spíše v podobě nepatrných bodů na širokém pozadí frustrace, chladu, drsnosti